

BULLETIN

HAVARIKOMMISJONEN FOR SIVIL LUFTFART (HSL)

Postboks 165, 1330 OSLO LUFTHAVN

Telefon: 67 12 23 19 - 67 59 36 55

BUL 01/95

Telefax: 67 12 53 33

Avgitt: 5. januar 1995

Luftfartøy

-type og reg.: DHC-8, LN-WIG

Radiokallesignal: WIF 809

Dato og tidspunkt: 22. august 1994 kl. 1236

Hendelsessted: Leknes

Type hendelse: Prosedyrefeil

Type flyging: Ervervsmessig ruteflyging

Flygeforhold: VFR over skyer, sikt mer enn 10 km

Reiseplan: IFR

Informasjonskilder: Rapporter fra Leknes AFIS, Bodø kontrollsentral samt fartøysjef WIF 809

Alle tidsangivelser i denne bulletin er lokal tid, hvis ikke annet er angitt.

HENDELSESFORLØP

Kl. 1231 ringte AFIS-fullmektigen ved Leknes lufthavn til Bodø kontrollsentral (ACC) og anmodet om klarering for WIF 809, som på dette tidspunkt hadde startet opp for avgang til Bodø lufthavn. Bodø ACC klarerte WIF 809 til Bodø i flygenivå (FL) 70, i henhold til standard reiseplan. Leknes AFIS leste tilbake klareringen, og oppga beregnet ankomsttid for WIF 809 i Bodø. Ved Bodø ACC ble disse dataene videreformidlet til Bodø innflygingskontroll (APP).

Da WIF 809 var i avgangsposisjon formidlet Leknes AFIS klareringen som følger:

"Bodø control clears WIF 809 to Bodø via level flight level seven zero, squawk zero one five three, runway free"

WIF 809 leste da tilbake:

"Leknes to Bodø flight level eight zero, squawk zero one five three we are rolling WIF 809."

Leknes AFIS ga deretter avgangstiden og overførte WIF 809 sambandsmessig til Bodø APP i henhold til Bodøinstruksen.

Flygelederen ved Bodø APP sier i sin rapport at det ikke medførte noen konsekvenser at WIF 809 ble overført til ham i feil flygenivå, da det i det aktuelle tidsrom ikke var annen trafikk i dette området.

HAVARIKOMMISJONENS KOMMENTARER

Kontrollrutinene sviktet i to ledd i forbindelse med denne hendelsen. WIF 809 oppga feil flygenivå ved tilbakelesingen av klareringen. Videre tilkjennega ikke AFIS-fullmektigen hvorvidt tilbakelesingen fra WIF 809 var korrekt, annet enn ved at radioen ble nøklet (kort sending av bærebølge) en gang. Den feilaktige tilbakelesingen ble ikke oppdaget av AFIS-fullmektigen. Et annet uheldig forhold var at WIF 809 avsluttet sin tilbakelesing av klareringen med å melde at avgangen ble påbegynt. Besetningen startet derved avgangen uten å ha fått tilfredsstillende bekreftelse på at de hadde oppfattet klareringen korrekt. Fartøysjefen på WIF 809 har i sine kommentarer til HSL påpekt det uheldige i å motta klarering i snuøyeblikket for posisjonering til avgang, og mener klarering bør gis før oppstart eller etter posisjonering for avgang.

Til tross for at denne hendelsen ikke førte til at separasjonsminima ble underskredet, kunne utfallet av hendelsen ha blitt et annet dersom det hadde vært annen trafikk i området. Når et arbeide er rutinepreget og med lav belastning, har årvåkenheten lett for å gå ned. Dette kan bl.a. føre til feil i tilbakelesingsprosessen, ved at den ene part hører det som forventes av den annen part, i stedet for å oppfatte det egentlige innhold i meldingen. Ved korrekt bruk av radio og de fastsatte fraseologier kan denne negative effekten reduseres.

HSL har i samtale med Luftfartsverket blitt informert om at det i år vil bli gjennomført oppfriskningskurs for AFIS-fullmektiger. Det er ennå ikke tatt stilling til hvor ofte den enkelte AFIS-fullmektig skal gjennomgå slike kurs. Korrekt bruk av radiofraseologi vil her være et sentralt emne.

Den daglige leder ved AFIS-enhetene har i henhold til instruksene i HLT A5 ansvaret for å føre tilsyn med tjenesteutførelsen. Samtidig er daglig leder pålagt diverse administrative oppgaver samt at vedkommende normalt inngår i den ordinære vaktturnus ved enheten. Erfaring har vist at det ved mindre enheter vil være et "tett" miljø, der det er vanskelig for den daglige leder å utføre tilsynsoppgaven tilfredsstillende. Luftfartsverket har som et ledd i sitt kvalitetssikringsarbeide bl.a. iverksatt et pilotprosjekt som omhandler kvalitetssikring for den delen av lufttrafikk-tjenesten som utøver flygekontroll. Det er ikke tatt stilling til når en lignende kvalitetssikring vil bli iverksatt for AFIS-tjenesten.

TILRÅDINGER

Luftfartsverket bør vurdere å innføre et system for å kontrollere at tjenesteutførelsen ved AFIS-enhetene er i overensstemmelse med regelverket.